

Finansavdelningen
Karolina Roos

Styrelsen för Stockholm Vatten AB

Taxa för vatten och avlopp 2024 - Inriktningsärende

FÖRSLAG TILL BESLUT

Styrelsen föreslås besluta

att uppdra åt VD att ta fram ett förslag till taxa för vatten och avlopp för år 2024 i enlighet med detta inriktningsärende

Mårten Frumerie
Verkställande direktör

Karolina Roos
Avdelningschef
Finans

Sammanfattning

Inriktningsärende avsett att styra arbetet med att ta fram förslag för ny taxa 2024 avseende vatten och avlopp gällande det verksamhetsområde där Stockholm Vatten är huvudman. Förslag till ny taxa 2024 presenteras för styrelsen i september.

Stockholm Vatten har i uppdrag att trygga och säkra högkvalitativ dricksvattenproduktion och dito avloppshantering (VA-tjänster) i ett växande Stockholm och Huddinge med en minimerad påverkan på miljön, i enlighet med styrande lagar och regler och därmed stödja den stadsutveckling som hela tiden fortgår i de bägge kommunerna. Uppdraget styrs huvudsakligen med utgångspunkt i vattentjänstlagen. Kapacitet och kvalitet måste säkerställas i producerande, distribuerande och hanterande anläggningar/ledningar och både omfattning och komplexitet ställer allt högre krav på utredningar, planering och samordning.

Kostnaderna för Stockholm Vatten rörande vattenproduktion, avloppshantering och ledningsnät förväntas stiga under perioden 2024-2026, både rörande kapitalkostnader (avskrivningar, finansnetto) och driftkostnader (material, entreprenad, energi, personal, mm). Dessutom förväntas den geopolitiska och finansiella oro som råder fortsätta under perioden och därmed addera osäkerhet rörande den framtida utvecklingen av flera kostnader.

Finansieringen av den allmänna vattenanläggningen sker via taxereglerade avgifter (kostnadstäckning) samtidigt som det totala avgiftsuttaget inte får överstiga de faktiska kostnader som uppstår för att fullgöra uppdraget (den s.k. självkostnadsprincipen). För att möjliggöra uppdraget som Stockholm Vatten har som huvudman behöver intäkterna därför utvecklas i takt med kostnaderna.

Stockholm Vatten redovisar framtida kostnader och resultat i en flerårsplan för 2024-2026 och resultatet av denna plan är ett positivt finansiellt resultat under 2024. Bolaget har dessutom ambitionen att under planeringsperioden balansera 3 års rullande resultat. Sammantaget innebär detta taxeökningar under perioden 2024-2026, framför allt rörande 2024.

I inriktningsärendet för VA-taxa 2024 föreslås en taxehöjning för anläggningsavgifterna med i genomsnitt 14 % och en höjning för bruksningsavgifterna med 25 %.

Höjningen av bruksningsavgifterna motsvarar för en villa 118 kr per månad och för en lägenhet i ett flerfamiljshus 60 kr per månad.

VA-taxan 2024 är avsedd att börja gälla från den 1 januari 2024.

Ärendet inkluderar även indikationer på framtida taxor, 2025 och 2026, men dessa indikationer är inte avsedda för beslut utan inkluderas för att sätta den föreslagna VA-taxan för 2024 i ett större sammanhang och visa eventuell framtida taxeutveckling baserad på flerårsplanen 2024-2026. Stockholm Vatten hanterar även s.k. externa affärer som ligger utanför huvudmannaskapet (ex. grannkommuner). Intäkterna för dessa affärer styrs via avtalade priser (ej taxor) och hanteras därför inte i detta taxeärende.

Bakgrund

Stockholm Vatten tar fram inriktningsärende för VA-taxan för kommande år i enlighet med tidigare styrelsebeslut (2017-12-07). Syftet med inriktningsärendet är att informera respektive styrelser om kommande taxeförslag så att eventuella synpunkter kan arbetas in i förslagen. Förslag till slutlig ny taxa för nästkommande år presenteras sedan för respektive styrelse i ett genomförandeärende och slutlig taxa beslutas sedan av kommunfullmäktige i Stockholm respektive Huddinge Kommun.

Utformningen av taxor för VA-tjänster finns reglerat i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. Finansieringen av den allmänna vattenanläggningen sker via taxereglerade avgifter och det totala avgiftsuttaget skall ge kostnadstäckning men får inte överstiga det som krävs för att fullgöra uppdraget, den s.k. självkostnadsprincipen. Vidare ska fördelningen av avgiftsuttaget ske utifrån vad som är skäligt och rättvist. Enligt praxis idag skall dessutom ett enskilt års överskott/underskott i verksamheten regleras (balanseras) över en treårsperiod.

Taxorna för Vatten och Avlopp (VA-taxan) består av två huvudsakliga delar – *brukningsavgifter* och *anläggningsavgifter*.

Brukningsavgifterna är periodiska avgifter som ska täcka VA-verksamhetens löpande kostnader för drift- och underhåll, ränta, avskrivningar mm. Relaterat till dessa brukningsavgifter finns även avgifter för särskilda VA-abonnemang (t ex särskilda avgifter/abonnemang samt industriavloppstaxa, vars syfte är att täcka de kostnader som särskilt förorenat industriavloppsvatten förorsakar). Brukningsavgifterna utgör den absoluta huvuddelen av Stockholm Vattens intäkter och sedan 2015 har *brukningsavgifterna* höjts med mellan 2-9 % per år fram till Taxa 2023 då avgifterna höjdes med 25 %. Stockholm Vattens flerårsplan 2024-2026 visar dock på fortsatta kraftiga kostnadsökningar och detta tillsammans med tidigare års resultatmässiga underskott utgör grund för fortsatt taxehöjning.

Anläggningsavgifterna är engångsavgifter som avser täcka de genomsnittliga kostnaderna för att möjliggöra fastigheters anslutning till de allmänna VA anläggningarna/nätet (via en s.k. förbindelsepunkt). Detta sker oftast i s.k. omvandlings-, stadsutvecklings- och/eller förtätningsområden. Stockholm Vatten eftersträvar 100 % täckningsgrad för *anläggningsavgifterna* (dvs att anläggningsavgifternas helt täcker de relaterade kostnaderna för att ansluta fastigheter). Detta var inte fallet 2016/2017, varför större stegvisa höjningar av anläggningsavgifterna skedde under åren 2018-2021 (runt 25 % årligen) samt lägre höjningar under 2022 samt 2023 (6 % resp 7 %). Kostnaderna för material och entreprenader har dock samtidigt ökat under åren, varför fortsatt höjning av anläggningsavgifterna krävs 2024.

Under perioden 2024-2026 antas inga fundamentala förändringar ske rörande i uppdraget för Stockholm Vatten (huvudmannaskapet) och/eller omfattningen av bolagets verksamhetsområde. Dock kommer både nya dricksvattendirektiv och avloppsdirektiv att öka kraven på både produktion av vatten och hantering av avlopp (bl a ökade krav på rening av PFAS, läkemedelsrester och andra miljöfarliga ämnen). Vissa av dessa ökade krav kräver investeringar i ny teknologi för att kunna hanteras.

Branschen använder olika typhus för att kunna jämföra olika kommuners taxor (även om dessa har olika struktur). Typhus A = enfamiljshus/villa. Typhus B = flerfamiljshus (15 lgh).

ÄRENDET

Ekonomiska Förutsättningar – Kostnader

Kostnaderna som Stockholm Vatten har för att fullgöra uppdraget i Stockholms och Huddinges kommuner förväntas öka kraftigt under perioden 2023 till 2026. Detta i enlighet med budget 2023 samt den flerårsplan 2024-2026 som tagits fram under Q1 2023.

Kostnadsökningar beräknas uppstå över åren trots att den totala produktionen av vatten (volym) samt hanteringen av avlopp (volym) inte väntas förändras öka i motsvarande grad. Kostnadsutvecklingen drivs av den löpande verksamhetens ökade driftskostnader (varor, material, entreprenader, energi, mm) men även relaterat till de investeringar som krävs under perioden för att säkerställa framtida kapacitet, hög kvalitet och resurseffektivitet, allt i syfte att kunna möta framtida krav. Bolagets investeringar under perioden blir alltmer komplexa vilket ställer krav på ytterligare resurser i form av personal, samverkan, system och kontroll.

Nedanstående tabell visar en resultaträkning för Stockholm Vatten för perioden 2022-2026, baserat på följande värden; utfall 2022, budget 2023 samt flerårsplanen 2024-2026. Som bas för intäktssidan ligger den taxa som föreslås som huvudscenario i detta inriktningsärende. För mer detaljerad redovisning av Stockholm Vattens kostnadsutveckling under de kommande åren hänvisas till flerårsplanen 2024-2026.

Tabell 1. Resultaträkning (komprimerad) för Stockholm Vatten med värden för utfall 2022, budget 2023 och flerårsplan för 2024-2026. Kostnaderna i denna resultaträkning utgör basen för samtliga utvärderade taxescenario (som redovisas senare i detta dokument).

Komprimerad Flerårsplan 2024-2026 (mnkr)	2022 Utfall	2023 Budget	2024 Plan	2025 Plan	2026 Plan
Summa intäkter	2 190	2 619	3 214	3 501	3 776
Summa Driftkostnader	-1 746	-1 857	-2 099	-2 206	-2 262
Driftresultat	443	762	1 114	1 295	1 513
Koncerninterna intäkter och kostnader	77	88	104	113	116
Driftresultat inkl koncern internt	520	850	1 219	1 408	1 630
Kapitalkostnader	-647	-975	-1 190	-1 280	-1 540
Totala Kostnader	-2 394	-2 831	-3 289	-3 486	-3 802
Resultat efter kapitalkostnader	-127	-125	29	128	90
<i>förslag höjning av bruksavgiften</i>	<i>7%</i>	<i>25%</i>	<i>25%</i>	<i>7%</i>	<i>7%</i>

(den sista raden representerar den föreslagna taxenivåförändringen för bruksavgifterna 2024-2026).

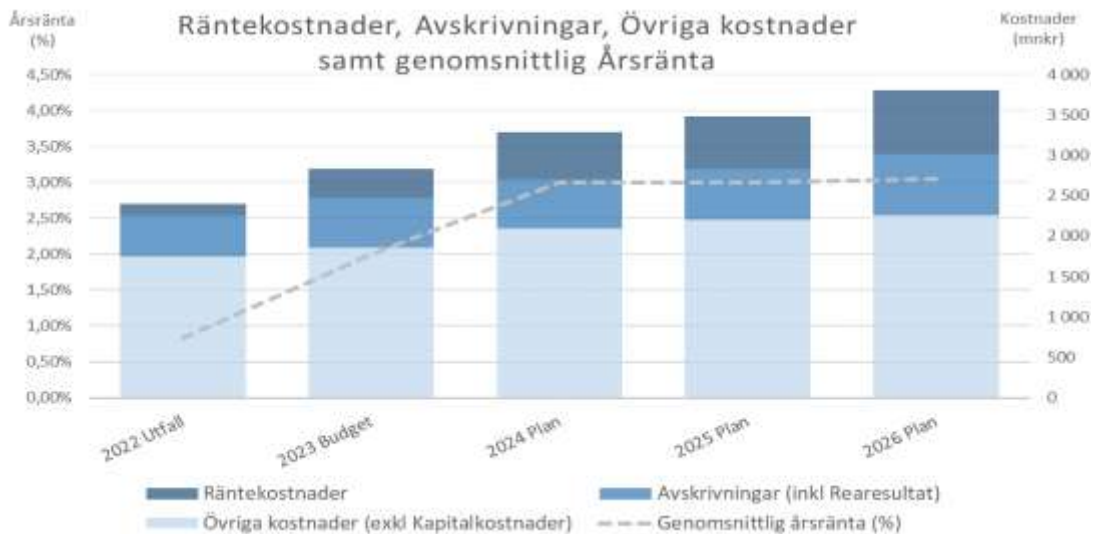
Stockholm Vatten redovisar i planen ett positivt resultat om 29 mkr år 2024. De positiva resultaten fortsätter sedan för både 2025 (128 mnkr) och 2026 (90 mnkr). Överskotten bedöms nödvändiga för att kunna balansera tidigare års förluster (se nedan) men även med tanke på det rådande läget med stor osäkerhet gällande kostnads- och ränteutvecklingen.

Bolagets tidigare resultat var negativt både år 2021 (-154 mnkr) och 2022 (-127 mnkr), delvis orsakat av konsekvenser efter kraftiga regn. Även nu liggande budget för år 2023 indikerar negativt resultat (-125 mnkr) och sammantaget utgör detta en mycket viktig anledning till den föreslagna höjningen av bruksavgifterna 2024 (+25 %).

Driftskostnaderna ökar under perioden med 516 mnkr (från 1 746 mnkr år 2022 till 2 262 mnkr år 2026), huvudsakligen baserat på kostnadsökningar på kemikalier, material, energi, entreprenader och personal.

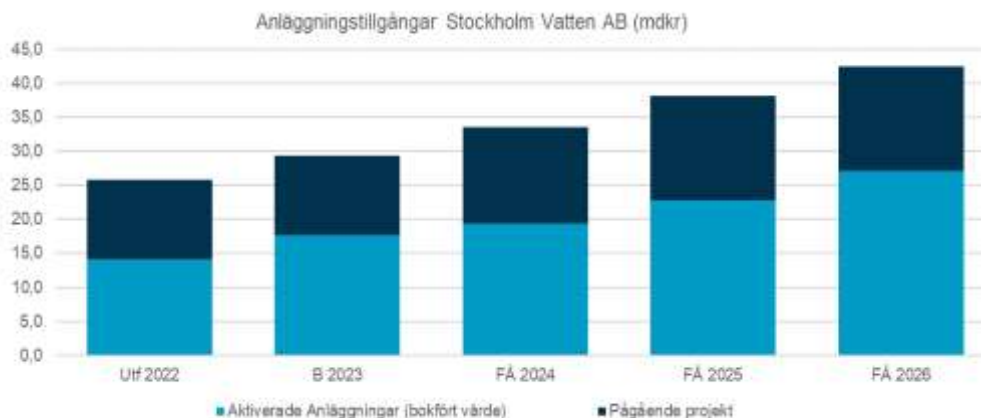
Kapitalkostnaderna (avskrivningar och räntekostnader) är dock den kostnad som står för den största ökningen med 893 mnkr (från 647 mnkr år 2022 till 1 540 mnkr år 2026), vilket motsvarar ett snitt på runt 24 % årligen under 4 år. Detta drivs framför allt av den kraftiga räntehöjningen (från ett årsgenomsnitt på 0,83 % år 2022 till ett snitt på 3,04 % år 2026) men även av att bolagets anläggningstillgångar ökar. Huvuddelen av anläggningstillgångarna är dessutom lånefinansierade (via Stockholms stads internbank) vilket innebär att de finansiella resultaten är känsliga för ränteförändringar. Detta illustreras i figur 1.

Figur 1. Stockholm Vattens totala kostnader uppdelade på räntekostnader och avskrivningar som tillsammans utgör kapitalkostnaderna) samt övriga kostnader. Dessutom genomsnittlig årsränta för respektive år.

Kombinationen av stora historiska investeringar i anläggningstillgångar för vattenrening, ledningsnät och avloppshantering samt rådande investeringstakt för att möta framtida miljö- och kvalitetskrav medför att anläggningstillgångarna ökar signifikant. Bolagets anläggningstillgångar uppgick vid utgången av 2022 till strax under 26 mdkr. Vid slutet av 2026 kommer tillgångarna uppgå till över 42 mdkr, en ökning med över 16 mdkr (se figur 2).

Figur 2. Anläggningstillgångar (aktiverade anläggningar samt pågående projekt) för Stockholm Vatten.

Aktiverade anläggningstillgångar är anläggningar som börjat nyttjats (och avskrivning påbörjats) medan pågående projekt är utgifter där anläggningarna ännu inte är färdiga (ej aktiverade).

För ytterligare analyser se "Känslighetsanalys – Kostnader & Ränta".

Ekonomiska Förutsättningar - Intäkter

Befolkningsökningen i Stockholm och Huddinge har inte varit lika stark under de senaste 3 åren som åren före pandemin. Bolaget antar dock att befolkningsökningen återgår till nivåer i linje med de som rådde före pandemin. Effekten av den beräknade befolkningstillväxten är i flerårsplanen 2024-2026 runt 0,75 % årlig ökning av relaterade volymer vatten och avlopp. Det finns även volympåverkande aspekter i termer av faktiskt vattenanvändande, förluster ledningsnät samt klimatets påverkan på framför avloppsvolymer (dag- och tillskottsvatten).

Huvuddelen av den taxebaserade intäktsökningen för år 2024 jmf med år 2023 är dock ett resultat av taxehöjningen och bara en mindre del kopplad till ökad volym. Bolaget har även taxebaserade intäkter från periodiserade anläggningsavgifter samt intäkter från s.k. ledningsflytt (när externa parter ersätter Stockholm Vatten för hela eller delar av kostnader som uppstår i samband med att de externa parterna kräver förändringar i ledningsnäten, t ex i samband med exploatering, vägbyggnation mm).

Övriga intäkter består till största delen av ersättning för sålda tjänster och produkter som ligger utanför huvudmannskapet, varav försäljning av dricksvatten och avloppsrening till kringliggande grannkommuner är den enskilt största externa affären (år 2024 blir dessa runt 380 mnkr (baserat på prel. KPI index).

Följande interna riktlinjer utgör viktiga principer för Stockholm Vatten, både för utformning och nivå på den taxor som rekommenderas i detta inriktningsärende:

- VA verksamheten skall visa ett positivt resultat för de aktuella året (2024)
- VA-verksamheten bör eftersträva ett nollresultat över en rullande 3-årsperiod (om möjligt även rullande 5-årsperiod)
- Taxeutvecklingen bör, ur ett kundperspektiv, hållas så jämn som möjligt
- Resultatet från affärer utanför huvudmannskapet kan återföras till VA-verksamheten

Brukningsavgifter

Utifrån kostnadsutvecklingen i flerårsplanen 2024-2026 samt mht till kraven på självkostnadstäckning och de interna riktlinjerna för taxor så föreslås en höjning av brukningsavgifterna med 25 % för år 2024.

Höjningen föreslås gälla för samtliga delavgifter.

Tabell 3. Årlig kostnad för Typhus A (enfamiljshus) och Typhus B (flerfamiljshus) med applicerade bruksavgifter enligt nuvarande taxa 2023 samt enligt förslag på taxa 2024. Priser inkl. moms.

Brukningsavgift per Typhus (årlig), inkl moms	Taxa	Taxa
Stockholm Vatten	2023	2024
Stockholm & Huddinge		
Årskostnad Typhus A (villa, enfamiljshus)	5 686 kr	7 108 kr
=> genomsnittlig månadskostnad	474 kr	592 kr
Typhus A, % höjning från året innan	25%	25%
=> motsvarar höjning per månad	95 kr	118 kr

Årskostnad Typhus B (flerfamiljshus, 15 lgh)	43 209 kr	54 011 kr
=> genomsnittlig månadskostnad /lgh	240 kr	300 kr
Typhus B, % höjning från året innan	25%	25%
=> motsvarar höjning per månad /lgh	48 kr	60 kr

Årskostnaden 2024 för ett Typhus A (villa) blir efter föreslagen höjningen 7 108 kr för vatten och avlopp. Detta motsvarar 592 kr per månad, vilket är en höjning med 118 kr.

För en lägenhet i ett Typhus B (flerfamiljshus, 15 lgh) blir årskostnaden 54 011 kr för vatten och avlopp efter föreslagen höjning 2024. Detta motsvarar 300 kr per månad och lägenhet, vilket är en höjning 2024 med 60 kr.

Samma höjning (25 %) föreslås även för avgifter för särskilda VA-abonnemang inklusive industriavloppstaxan.

Den absoluta årskostnaden för vatten och avlopp i Stockholm och Huddinge är fortsatt lågt i jämförelse med många andra liknande kommuner i Sverige, speciellt för flerfamiljsfastigheter (se tabell 6). Höjningen för efterföljande år (2025 och 2026) indikeras idag bli lägre (+7 % för respektive år). Osäkerheten är dock stor kring den framtida kostnadsutvecklingen (inte minst räntorna).

Anläggningsavgifter

Utifrån kostnadsutvecklingen i flerårsplanen 2024-2026 samt utifrån ambitionen att nå 100% täckningsgrad så föreslås en höjning av anläggningsavgifterna med i genomsnitt 14 % för år 2024.

Höjningen varierar mellan de ingående delavgifterna (mellan 0 % till 30 %, se tabell 1 nedan) som tillsammans utgör anläggningsavgifterna.

Med dessa avgifter applicerade på ett fastighetsbestånd bestående av 50% Typhus A (villa) och 50% Typhus B (flerfamiljs) så blir det viktade genomsnittet 14%.

Tabell 2. Årlig kostnad för Typhus A (enfamiljshus) och Typhus B (flerfamiljshus) med applicerade anläggningsavgifter enligt nuvarande taxa 2023 samt enligt förslag på taxa 2024. Priser inkl. moms.

Anläggningsavgifter, inkl moms Stockholm Vatten AB Stockholm & Huddinge	Taxa 2023	... motsv. höjning 2023	Taxa 2024 förslag	... motsv. höjning 2024
Servisavgift (kr)	85 065	7%	85 065	0%
Förbindelsepunktsavgift (kr)	85 065	7%	97 825	15%
Lägenhetsavgift (kr)	25 680	7%	33 384	30%
Tomtyteavgift (kr/m ²)	99,25	7%	99,25	0%

Avgifterna applicerat på respektive Typhus				
Anläggningsavgift för Typhus A (kr)	275 210	7%	295 674	7%
Anläggningsavgift för Typhus B (kr)	634 730	7%	763 050	20%

Huvudargumentet för höjningen är att kostnaderna för att framför allt ansluta nya fastigheter i redan ianspråktaga stadsmiljöer (stadsomvandling/förtätning i storstadsmiljö) har ökat under senare år (t ex anpassningar till existerande bebyggelse och anläggningar, tillgänglighet till och återställande av ytor, minimerad påverkan omgivande trafik, krav på lösningar med hög kapacitet etc). Även kostnaderna i omvandlingsområden (huvuddelen fritidshus & villor) har ökat men inte i samma omfattning.

Bolaget föreslår en differentierad höjning fördelad på de olika parametrar som ingår i anläggningsavgifterna och att huvuddelen av höjningen läggs på delavgiften lägenhetsavgift. Detta innebär att flerfamiljshus (med flera lägenheter) samt större lokaler (med stora ytor) kommer att bära huvuddelen av den föreslagna höjningen av anläggningsavgifterna.

Anläggningsavgifterna för år 2025 bedöms i dagsläget behöva öka med liknande nivåer som förslaget för 2024. Dock krävs det ytterligare analyser av bolagets projektportfölj (omvandlings- stadsutvecklings- och förtättningsområden), både rörande omfattning, innehåll och förändringar över tid, för att kunna indikera kommande avgiftsutveckling och dess påverkan på täckningsgraden.

Alternativa analyserade taxescenarios

Stockholm Vatten har inför inriktningsärendet analyserat flera olika alternativa utvecklingar av taxorna (s.k. taxe-scenarios) för att utvärdera effekterna av dessa alternativa taxor relativt det huvudscenario och kostnadsutveckling som antagits och applicerats i flerårsplan 2024-2026.

Benämning Höjning av brukaravgifterna per år under perioden 2024-2026

Huvudscenario	+25%, +7%, +7%
”Jämn Årlig Höjning; 14 %”	+14%, +14%, +14%
”2 år med Hög + 1 år med Låg Höjning”	+18%, +18%, +7%

Fokus för denna analys är effekterna på årets resultat 2024 samt 3 års rullande resultat för perioden 2024-2026.

Tabell 4. Beskrivning och resultat för Huvudscenario (1) samt olika analyserade och alternativa taxescenarios (2-3) för perioden 2024-2026. De redovisade resultaten är; årlig analyserad taxehöjning, årets resultat samt 3 års rullande resultat. 3 års rullande resultat = summan av innevarande års resultat + de 2 föregående årens årliga resultat.

Scenarios		Budget	Plan (FÅ)	Plan (FÅ)	Plan (FÅ)
		2023	2024	2025	2026
1 Huvudscenario	Taxehöjning, %	25%	25%	7%	7%
	Årets resultat, mnkr	-125	24	125	87
	3 års rullande, mnkr	-406	-240	12	236

2 "Jämn Årlig Höjning; 14%"	Taxehöjning, %	25%	14%	14%	14%
	Årets resultat, mnkr	-125	-179	55	181
	3 års rullande, mnkr	-406	-443	-261	57

3 "2 år med Hög + 1 år med Låg Höjning"	Taxehöjning, %	25%	18%	18%	7%
	Årets resultat, mnkr	-125	-105	227	197
	3 års rullande, mnkr	-406	-369	-15	319

Stockholm Vatten förordar taxescenario 1 (huvudscenario) där taxan (brukningsavgifter) höjs med 25 % år 2024, därefter 7 % år 2025 och med 7 % för 2026. Denna taxeutveckling är inarbetad i flerårsplanen 2024-2026 och medför att bolaget tar ett nödvändigt steg för att täcka bolagets kostnader under 2024 och generera positivt årligt resultat. Ett ytterligare argument är bolagets strävan att snarast möjligt balansera underskotten för 2022 (utfall) och 2023 (förväntat) och därmed nå positivt 3 års rullande resultat under senast 2025. Bolaget förordar taxescenario 1 även med tanke på i rådande läge med fortsatt osäkerhet gällande kostnads- och ränteutvecklingen för innevarande och kommande år.

Taxescenario 2 ("Jämn Årlig Ökning; 14 %") visar resultatet av en jämn årlig taxehöjning a 14% årligen under 3 år. Effekten i detta scenario fortsatt negativt årligt resultat år 2024 (-179 mnkr), ett positivt årligt resultat först år 2025 (55 mnkr) och att 3 års rullande resultat blir positivt först 2026 (57 mnkr). Trots att den totala procentuella ökningen av 3 års taxehöjningar i detta scenario faktiskt är högre än huvudscenariots motsvarande höjningar så kommer höjningen 'för sent' i perioden för att ge förväntad effekt på resultatet i närtid.

Taxescenario 3 ("2 år med Hög + 1 år med Låg Höjning") visar resultatet av en hög höjning under både 2024 och 2025 samt därefter en återgång till en låg nivå år 2026. Effekten blir ett fortsatt negativt årligt resultat under 2024 (-105 mnkr) men att resultatet följande år blir bättre än i huvudscenariot. Det 3 års rullande resultatet år 2026 (319 mnkr) blir därför högre än i huvudscenariot (236 mnkr). Återigen är den totala taxehöjningen (under perioden) högre än i huvudscenariot men den positiva effekten kommer 'för sent' för att ge effekt i närtid.

Analysen av dessa (och andra) taxescenarios visar på att taxehöjningen under år 2024 i huvudscenariot visserligen är procentuellt hög men krävs för att återgå till positivt resultat 2024 och bolagets strävan efter att balansera 3 års rullande resultat snarast möjligt (dock inte redan under 2024). Osäkerheten kostnads- och ränteutveckling i rådande läge ligger också grund för val av huvudscenariot.

Känslighetsanalyser – Kostnader och Ränta

Med tanke på den geopolitiska och finansiella osäkerhet som råder idag och som förväntas fortgå under perioden 2024-2026 så måste Stockholm Vatten vara både medvetna om förberedda på förändringar av kostnadsutvecklingen under perioden, både rörande kapital (räntor) och driftskostnader (varor, material, energi, löner, transporter, entreprenader, mm) och de konsekvenser som detta kan ha på verksamheten. Detta kan innebära att föreslagna taxor nivåmässigt kan komma att förändras i kommande genomförandeärende.

Kostnadsutveckling;

En ytterligare ökning (eller sänkning) av Stockholm Vattens kostnader med knappt 40 mnkr under 2024 (motsvarar drygt 1 procent ökning av de totala kostnaderna) skulle kräva en motsvarande höjning (eller sänkning) av de taxerelaterade intäkterna på runt 1,5 % för att bolagets resultat skall förbli oförändrat.

Oförutsedda Kostnader;

Flerårsplan 2024-2026 inkluderar inte kostnader relaterade till större och plötsliga oförutsedda händelser såsom kraftiga regn, översvämningar, förstörda anläggningar/ledningar pga yttre påverkan etc. Skulle sådana oförutsedda händelser inträffa och om Stockholm Vatten tvingas bära dessa kostnader (dvs om ingen ersättning ges från försäkringar) så kommer taxan efterföljande år säkerligen att påverkas för att kompensera för detta.

Ränteutveckling;

Av nedanstående figur (3) framgår hur räntekostnaden för Stockholm Vatten skulle påverkas av en ränteförändring relativt vad som antagits i flerårsplan 2024-2026.

Figur 3. Simulerad årlig räntekostnad för Stockholm Vatten vid olika ränteutvecklingar relativt vad som antagits i flerårsplan 2024-2026 (=nuvarande plan)

I figuren framgår det t ex att om den genomsnittliga räntan ökar med 1 procentenhet (100 punkter) under 2025 jämfört med den antagna nivån samma år (3,0 %) så stiger kostnaden för Stockholm Vatten med 222 mnkr (från 650 mnkr till 872 mnkr), förutsatt att övriga kostnader inte påverkas (dvs 'allt annat lika'). Det skulle kräva en motsvarande höjning av de taxebaserade intäkterna (samt priser mot grannkommuner) med runt 8 procentenheter för att de ökade räntekostnaderna skall kunna finansieras av motsvarande avgifter.

Motsvarande gäller även för den motsatta utvecklingen (dvs om räntan sjunker 100 punkter jmf med antagen nivå och sedan stannar kvar på den nya lägre nivån). Det skulle då skapa utrymme för en motsvarande taxe- och prissänkning på runt 8 procentenheter (ett enskilt år).

Tidplan

För att VA-taxan ska börja gälla från och med 1 januari 2024 bör normal tidplan följas, vilket innebär Inriktningsärende i maj 2023 samt genomförandeärende i september 2023.

Under 2022 så tidigarelades processen (genomförandeärende i juni 2022) som ett resultat av den politiska och finansiella osäkerhet som då rådde. Viss osäkerhet föreligger även idag men bolaget bedömer ändå att normal tidplan kan hållas. Detta innebär följande tidplan för kritiska beslut och genomförande.

2023-05-04	Beslut Inriktningsärende VA-taxa 2024 Styrelsen för Stockholm Vatten
2023-09-14	Beslut Genomförandeärende VA-taxa 2024 Styrelsen för Stockholm Vatten
2023-12	Slutligt Beslut VA-taxa 2024 KS/KF - Stockholms stad KS/KF - Huddinge kommun
2024-01-01	VA-taxa 2024 börjar gälla

ÖVRIG ANALYS OCH INFORMATION

Typhus

Vid nationella jämförelser av taxor använder VA-branschen olika s.k. Typhus, vilka är tänkta att representera och normera svenska genomsnitt på fastigheter.

Typhus A är ett enfamiljshus (villa, vattenförbrukning 150 m³/år och 800 m² tomtyta) och Typhus B ett flerfamiljshus (vattenförbrukning 2 000 m³/år, 15 lägenheter och 800 m² tomtyta). Båda är anslutna till vatten, spillvatten och dagvatten.

Typhus B används även i den så kallade Nils Holgerssonundersökningen.

Jämförelse bruksavgifter

I en jämförelse av bruksavgifterna för år 2023 mellan Stockholm/Huddinge och ett antal andra jämförbara kommuner så framgår det att Stockholm/Huddinge ligger lägst, framför allt för flerfamiljshus (Typhus B) men även Typhus A (se tabell 5). Detta baserat på 2023 års taxor.

Med den föreslagna höjningen 2024 så ligger nivån för Typhus B (flerfamiljshus) fortfarande lägre än motsvarande nivå för de jämförbara kommunernas nivå 2023 (undantaget Linköping). För Typhus A (villa) så ligger nivån (inklusive höjningen 2024) mycket nära de jämförbara kommunernas nivå för 2023.

Sammantaget så bedöms Bruksavgifterna 2024 i Stockholm/Huddinge fortfarande att vara relativt låga (jmf liknande kommuner), även efter en höjning med 25 %. Detta är dock inte så överraskande då Stockholm Vatten med sin storlek kan dra nytta av de stordriftsfördelar som uppstår av att bolaget levererar vatten till upp emot 1,5 miljoner invånare. Bruksavgifterna bör därför även framöver ligga relativt lågt i jämförelser med andra kommuner, även med bolagets stora investeringar i modern teknik.

Tabell 6. Bruksavgiften (årliga) för Typhus A (enfamiljshus) och Typhus B (flerfamiljshus). För Stockholm/Huddinge redovisas både taxeförslag 2024 samt nu gällande taxa för 2023. För urvalet av jämförbara kommuner redovisas enbart värde för nu gällande taxa 2023 (värden hämtade från VASS per den 30/3 2023).

'Snitt Sthlm 6' är ett oviktat snitt för de 6 kommunerna; Solna, Sundbyberg, Järfälla, Lidingö, Haninge och Nacka.

Bruksavgift per Typhus (årlig), inkl moms Stockholm Vatten Stockholm & Huddinge	Taxa	Taxa	Taxa					
	2023	2024	2023					
			Göteborg	Malmö	Uppsala	Örebro	Linköping	Snitt Sthlm 6
Årskostnad Typhus A (villa, enfamiljshus)	5 686 kr	7 108 kr	8 275	6 345	6 823	6 633	6 318	6 855
=> genomsnittlig månadskostnad	474 kr	592 kr						
Typhus A, % höjning från året innan	25%	25%						
=> motsvarar höjning per månad	95 kr	118 kr						
Årskostnad Typhus B (flerfamiljshus, 15 lgh)	43 209 kr	54 011 kr	64 897	63 414	60 827	57 936	49 180	66 288
=> genomsnittlig månadskostnad /lgh	240 kr	300 kr						
Typhus B, % höjning från året innan	25%	25%						
=> motsvarar höjning per månad /lgh	48 kr	60 kr						

Jämförelse anläggningsavgifter

I en jämförelse av anläggningsavgifterna för år 2023 mellan Stockholm/Huddinge och ett antal andra jämförbara kommuner 2023 så framgår det att Stockholm/Huddinge ligger högre, framför allt för Typhus A (villa) medan bilden för Typhus B är mer varierad (Stockholm/Huddinge ligger lägre än vissa och högre än andra). Detta då baserat på 2023 års taxor. Denna bild är dock inte överraskande när man tar hänsyn till kostnadsnivåerna för att möjliggöra och ansluta fastigheter samt fastigheters varierande taxeringsvärden i storstadsområden (t ex skillnaden mellan 'med anslutning till allmän VA' resp. 'utan anslutning till allmän VA').

Om man gör en specifik jämförelse på anläggningsavgifter 2023 applicerade på Typhus B (flerfamiljsfastighet) med Göteborg och/eller ett snitt av 6 grannkommuner* i Stockholm så ligger Stockholm/Huddinge fortfarande lägre, både taxa 2023 och med föreslagen höjning 2024. Detta indikerar att det finns utrymme för taxehöjningar på just flerfamiljsfastigheter utan att nivåerna (efter höjning) hamnar över nivåerna i Göteborg och/eller grannkommunerna* i Stockholm. Detta är en av anledningarna att lägenhetsavgiften är den parameter som bör bära den största delen av höjningen framöver. Övriga delavgifter i anläggningsavgiften bör dock även dessa höjas, om än i försiktigare takt. Detta för att ta ytterligare steg mot full kostnadstäckning (täckningsgrad).

En förändring av lägenhetsavgiften påverkar i huvudsak större fastigheter (och större lokaler med stora ytor). Detta speglas i den relativt större höjningen för Typhus B (+20 %) jämfört med Typhus A (+7 %) i tabellen nedan.

Tabell 5. Anläggningsavgiften (engångs) för Typhus A (enfamiljshus) och Typhus B (flerfamiljshus). För Stockholm/Huddinge redovisas både taxeförslag 2024 samt nu gällande taxa för 2023. För urvalet av jämförbara kommuner redovisas enbart värde för nu gällande taxa 2023 (värdena hämtade från VASS per den 30/3 2023). 'Snitt Sthlm 6' är ett oviktat snitt för de 6 kommunerna; Solna, Sundbyberg, Järfälla, Lidingö, Haninge och Nacka.

Anläggningsavgift per Typhus, inkl moms	Taxa		Taxa 2023					
	2023	2024	Göteborg	Malmö	Uppsala	Örebro	Linköping	Snitt Sthlm 6
Stockholm Vatten								
Stockholm & Huddinge								
Typhus A (enfamiljshus)	275 210	295 674	320 000	113 217	132 065	189 192	159 475	192 740
Typhus A, % höjning från året innan	7%	7%						
Typhus B (flerfamiljshus)	634 730	763 050	781 250	256 775	374 965	594 632	318 825	831 425
Typhus B, % höjning från året innan	7%	20%						

SLUT